

PÄÄKIRJOITUS

TIETEEN YLEISTAJUISTAMINEN VAHVISTAA OSALLISUUTTA SIVISTYSYHTEISKUNNASSA

Jos pidetään tärkeänä, että yhteiskunnallinen keskustelu ja päätöksenteko perustuvat tutkittuun tietoon, tiedon on oltava mahdollisimman avoimesti kaikkien saatavilla. Sen on myös avauduttava riittävästi niillekin, jotka eivät itse kuulu tiedeyhteisöön. Yhteistä sivistyspääomaa kasvattamaan tarvitaan tieteen yleistajuistamista. Yleistajuisen tieteen julkaiseminen auttaa samalla uutismediaa välittämään monipuolisesti tietoa asioista ja ilmiöistä.

YLEISTAJUINEN TIEDE tarkoittaa selkeää ja ymmärrettävää kirjoittamisen tapaa, jonka avulla tutkimusten sisältö avautuu muillekin kuin aiheeseen perehtyneille tutkijoille. Muotoja ja medioita on monia, kuten oppikirjat, lehtijutut, blogit, dokumenttielokuvat ja museonäyttelyt. Harhaanjohtavien ”faktojen” maailmassa tutkimustiedon välittäminen kansalaisille ymmärrettävässä muodossa on tiedeyhteisön velvollisuus.

Tutkijat kuitenkin tuntevat monesti tutkimuksen yleistajuistamisen olevan omalla epämukavuusalueella. Asia on sinänsä tärkeä, mutta tiedeyhteisön ulkopuolelle suunnattujen tekstien kirjoittaminen jätettäisiin mieluummin jonkun muun tehtäväksi, sillä aika ei tunnu riittävän kaikkeen. Tutkimuksen teon rakenteet eivät myöskään tue yleistajuistamista, sillä

se ei meritoi akateemisella uralla kuten tieteellisten artikkelien kirjoittaminen. Moni tutkija kokee osavansa kirjoittaa sujuvasti vain oman tiedeyhteisönsä vertaisille.

Tutkija voi myös pitää itselleen vieraana sitä, miten yleistajuistamiseen kytkeytyvä julkisuus henkilöityy. Kuten aiheesta kirjoittanut Tiina Raevaara (2018, 185) toteaa, ”kirjoittaja muuttuu aiheekseen”. Jotkut ”huippututkijat” ovat luoneet aktiivisella sosiaalisen median näkyvyydellään ympärilleen henkilöbrändin, jota perinteisen median kommentti- ja haastattelupyynnöt entisestään vahvistavat. Kiinnostava ja valovoimainen tutkijapersoonaa lisää yleisön kiinnostusta tutkimusta kohtaan. Toisia tutkijoita laajempi julkisuus kuitenkin pelottaa esimerkiksi mahdollisten epäasiallisten viestien ja uhkailujen takia.

YKSITTÄISEN TUTKIJAN PUURTAMISEN tai tutkijan persoonaan perustuvalla tieteen yleistajuistamiselle tarvitaan yhteisöllisiä vaihtoehtoja. Tiedelehti on hyvä kanava yleistajuisen tutkimustiedon muokkaamiseen ja välittämiseen. *Aikuiskasvatus* julkaisee jokaisessa numerossaan tiedeartikkelien lisäksi lyhyitä, yleistajuisia tekstejä. Lehden kehittämät uudenlaiset juttutyypit, kuten ”tutkija liikkeessä” ja ”klassikon paluu”, puolestaan herättelevät lukijoiden mielenkiintoa tutkimukseen.

HARHAANJOHTAVIEN ”FAKTOJEN” MAAILMASSA TUTKIMUSTIEDON VÄLITTÄMINEN KANSALAISILLE YMMÄRRETTÄVÄSSÄ MUODOSSA ON TIEDEYHTEISÖN VELVOLLISUUS.

Aikuiskasvatus toteuttaa omaa tiedejulkaisua rikastuttavaa viestintästrategiaansa. Lehdellä on omat verkkosivut ja prosessi, jolla tiedeartikkelien tekijät kutsutaan kirjoittamaan yleistajuiset ”sisäänheittotekstit” lehden blogialustalle. Tuoreista julkaisuista laaditaan mediatiedotteet ja tehdään nostoja sosiaalisen median kanaviin. *Aikuiskasvatus* on ollut tuottamassa verkko-seminaareja, podcasteja ja lukupiirimintaa. Huomiokynnyksen ylittäminen informaatiotulvassa vaatii yhä monipuolisempia tiedeviestinnän keinoja.

TIEDEJULKAISEMISEN KENTÄLLE on viime vuosina syntynyt joukko uusia julkaisuja, jotka keskittyvät vartaisarvioitujen tutkimusten sijaan julkaisemaan nimenomaan yleistajuisia kirjoituksia. Valtiotieteellisen tiedeseuran kustantama *Politiikasta*-verkkolehti on esimerkki sisällöntuotannoltaan ja toimitusprosesseiltaan tutkijalähtöisestä yleistajuisesta julkaisusta. Lehden aiempi vastaava päätoimittaja Mikko Poutanen (2023) korostaa, että kun tutkijat itse kirjoittavat tutkimuksestaan, he saavat omaa asiantuntemustaan esiin ilman, että heidän tarvitsee neuvotella ja oikoa toimittajien väärinymmärryksiä. Näin julkaisu kasvattaa tutkijoista myös tiedeviestijöitä.

Marraskuisilla Kasvatustieteen päivillä Vaasassa kattava joukko kasvatusalan tiedejulkaisujen tekijöitä ja kustantajia kokoontui ideoimaan keinoja, joilla lisätään kotimaisten tiedelehtien näkyvyyttä ja elinvoimaisuutta. Esiseminaarina järjestetyssä keskustelussa

heräsi ajatus kasvatustieteellisen tutkimuksen yleistajuisia kirjoituksia kokoavasta verkkoalustasta *Tutkitusti*-sivuston tapaan. Se kokoaisi yhteen kotimaisia yleistajuisia tiedeviestintäjulkaisuja. Yhteisellä alustalla lisättäisiin tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta nostamalla julkaisujen sisältöjä esiin ajankohteisissa yhteyksissä.

Yksi tieteen yleistajuistamisen tehtävä onkin tuoda esiin päiväkohtaisten ilmiöiden ajalliset kaaret ja yhteydet. *Aikuiskasvatuksen* digiarkisto on tietolähde, jonka avulla voidaan yleistajuistaa tutkijayhteisöä laajemmalle yleisölle esimerkiksi sitä, miten taas nousevasta rauhantutkimuksesta on vuosien saatossa kirjoitettu.

Ensi vuosi on Sivistyksen teemavuosi, jonka tapahtumiin *Aikuiskasvatus* jalkautuu näkyvästi mukaan, samalla alansa tutkimusta popularisoiden. Parhaimmillaan tutkitun tiedon yleistajuistaminen ja yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistaminen sen avulla sivistää meitä kaikkia.

ULPUKKA ISOPAHKALA-BOURET

LISÄÄ AIHEESTA

Politiikasta.fi

Tutkitusti.fi

Poutanen, M. (18.1.2023). Miten tieteen ja tutkimuksen yleistajuistaminen toimii? 18.1.2023.

<https://tutkitusti.fi/miten-tieteen-ja-tutkimuksen-yleistajuistaminen-toimii>

Raevaara, T. (2018). *Tajuako kukaan? Opas tieteen yleistajuistajalle*. Tampere: Vastapaino.